

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Davida Vláčila a soudců JUDr. Romana Fialy a JUDr. Lubomíra Ptáčka, Ph.D., ve věci řízení o pozůstalosti po [redacted] narozené [redacted] posledně bytem [redacted] zemřelé [redacted] za účasti 1) pozůstalé dcery [redacted] nar. [redacted] bytem [redacted] zastoupené Mgr. Michalem Dubem, advokátem, se sídlem Praha 6, Na Baště sv. Jiří 7/258, 2) pozůstalé vnučky [redacted] nar. [redacted] bytem [redacted] zastoupené Mgr. Karlem Šebestou, advokátem, se sídlem Praha 1, Národní 16, 3) **správce pozůstalosti JUDr. Miloše Vostrovského**, nar. [redacted] advokáta, se sídlem [redacted] [redacted] [redacted] vedené u Okresního soudu v Chrudimi pod sp. zn. 4 D 1023/2018, o dovolání účastnice 1) [redacted] proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 27. 3. 2024, č.j. 18 Co 21/2024-484, takto:

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 27. 3. 2024, č.j. 18 Co 21/2024-484, **se mění** takto:

Usnesení soudu prvního stupně **se mění** jen tak, že se JUDr. Miloš Vostrovský, advokát **ustanovuje** správcem *celé* pozůstalosti po zemřelé [redacted] jinak se uvedené usnesení **potvrzuje**.

Odůvodnění:

1. Řízení o pozůstalosti po [redacted] zemřelé dne [redacted] (dále jen „zůstavitelka“), bylo zahájeno usnesením Okresního soudu v Chrudimi (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 27. 9. 2018, č. j. 4 D 1023/2018-2. Provedením úkonů v řízení o pozůstalosti po zůstavitelce byla pověřena soudní komisařka Mgr. Dita Kuštová, notářka v Chrudimi (§ 101 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních – dále jen „z. ř. s.“). V řízení o pozůstalosti po zůstavitelce vyšlo najevo, že zákonná dědická posloupnost svědčí v první dědické třídě účastnici 1) [redacted] jako dceři zůstavitelky (dále jen „dcera zůstavitelky“) a účastnici 2) [redacted] jako vnučce (dále jen „vnučka zůstavitelky“). Bylo zjištěno, že zůstavitelce náleželo ke dni jejího úmrtí vlastnické právo k jednotce číslo [redacted] (způsob využití: byt), vymezené v budově čp. [redacted] [redacted] [redacted] – bytový dům v [redacted] [redacted] (dále jen „byt“), který proti vůli vnučky zůstavitelky bezplatně užívají děti dcery zůstavitelky. Mezi oběma dědičkami nepanuje shoda ohledně dalšího užívání bytu ani o jeho správě. Z tohoto důvodu byl usnesením soudu prvního stupně ze dne 19. 12. 2023, č. j. 4 D 1023/2018-408, ustanoven JUDr. Miloš Vostrovský správcem blíže specifikované části pozůstalosti.

2. Proti usnesení soudu prvního stupně podala dcera odvolání ke Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále jen „odvolací soud“), ve kterém namítala nesprávné právní hodnocení a bezúčelnost ustanovení správce části pozůstalosti. Odvolací soud usnesením ze dne 27. 3. 2024, č. j. 18 Co 21/2024-484, potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně o ustanovení správce části pozůstalosti. Byt využívají děti účastnice 1) a za jeho užívání není ve prospěch pozůstalosti poskytováno žádné plnění. Vzhledem k předpokládané délce pozůstalostního řízení nelze ponechat výnos části pozůstalosti, který může přinášet zisk, bez povšimnutí. I při prosté správě pozůstalosti vzniká zisk, který je pak mezi dědice rozdělen v poměru podle jejich dědických podílů. Odvolací soud uzavřel, že vzhledem k neshodám, které mezi oběma účastnicemi 1) a 2) panují, je ustanovení správce části pozůstalosti důvodné.

3. Proti tomuto usnesení podala účastnice 1) dovolání, ve kterém namítala nesprávné právní posouzení věci, když v rozporu s blíže označenou judikaturou Nejvyššího soudu soudem prvního stupně jmenovaný správce části pozůstalosti nemá žádný potenciál přínosu ani pro řízení ani pro účastnice. Oba soudy shodně vymezily rozsah správy jako tzv. prostou správu majetku, v rámci které má správce činit kroky výhradně k zachování tohoto majetku. Takovouto správu v současné době však vykonává sama dcera, správce tak nemá nic, co by mohl činit výhradně a svojí činností nemůže přispět k vyřešení výhrad formulovaných vnučkou zůstavitelky. Návrh na ustanovení správce pozůstalosti dovolatelka vnímá jako „zřejmě čistě účelový krok“. Není pravda, že nelze dosáhnout žádné shody mezi dědičkami, neboť v tomto směru nebyla prozatím projevována žádná snaha a ani nebylo iniciováno žádné jednání. Dcera zůstavitelky dále namítala, že pouhé neshody nemohou být považovány za vážný důvod pro jmenování správce pozůstalosti podle ustanovení § 157 odst. 1) písm. c) z. ř. s., a proto navrhovala aby Nejvyšší soud „správce pozůstalosti odvolal“.

4. Vyjádření k dovolání nebylo podáno.

5. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“).

6. Dovolání bylo podáno včas (§ 240 odst. 1) o. s. ř.), osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení, za splnění podmínky § 241 o. s. ř. Nejvyšší soud proto zkoumal, zda dovolání obsahuje zákonné obligatorní náležitosti dovolání a zde je přípustné.

7. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

8. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

9. Jak vyplývá z obsahu dovolání, dovolatelka nesouhlasí se soudem zjištěným skutkovým stavem. Namítá, že „(...) právě nesprávná skutková zjištění soudů obou stupňů měly za následek nesprávné právní posouzení věci. Soudy obou stupňů krom obsahu spisu vycházely výhradně z obsahu návrhu pozůstalé vnučky na ustanovení správce pozůstalosti a pozůstalá dcera nedostala ani možnost se k jeho obsahu vyjádřit. Nálezací soud proto měl jen omezenou možnost posoudit obsah sporu dědiců, pokud jde o správu předmětné Bytové jednotky pozůstalá dcera má za to, že proto také dospěl k nesprávnému závěru o tom, že by jmenování správce mohlo nějak přispět shora uvedenému řízení.“ Skutková zjištění však dle ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř. přezkumu dovolacího soudu nepodléhají. Prostá

skutková polemika dovolatelky se skutkovými zjištěními nezakládá žádnou kvalifikovanou otázku hmotného či procesního práva, způsobilou odůvodnit přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2011, sp. zn. 28 Cdo 1663/2009; shodně též usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 5. 2009, sp. zn. IV. ÚS 710/09). Proto ani pouhý odlišný názor dovolatelky na to, jaké skutečnosti lze mít na základě provedených důkazů za prokázané, popřípadě zda provedené důkazy stačí k prokázání relevantních skutečností, není s ohledem na zásadu volného hodnocení důkazů (§ 132 o. s. ř.) způsobilý zpochybnit zjištěný skutkový stav ani právní posouzení odvolacího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2012, sp. zn. 25 Cdo 617/2012).

10. Přípustnost dovolání nezakládá ani dovolatelkou namítaný rozpor s judikaturou Nejvyššího soudu, pokud odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 23. 3. 2023, sp. zn. 24 Cdo 111/2023. Námitka dovolatelky, že pouhé neshody mezi dědici nemohou být považovány za vážné důvody dle ustanovení § 157 odst. 1 písm. c) z. ř. s., a že podřazením je pod tuto kategorii se soudy nižších stupňů odchýlily od výše uvedené judikatury, nemůže přípustnost dovolání založit. Odkaz na uvedené rozhodnutí (z něhož nadto žádné takové úvahy neplynou) není v tomto případě přiléhavý, neboť v nyní projednávané věci (oproti věci judikatorně posuzované) oběma dědičkám svědčí dědické právo a není pochyb o jejich dědickém titulu. V pozůstalostním řízení, jež je vnímáno jako řízení tzv. „nesporné“ a v němž je třeba postupovat bez zbytečných průtahů, není třeba dopodrobna zjišťovat rozsah a hloubku sporů mezi dědici, postačí, že je zřejmé, že některý z dědiců či všichni dohromady neskytají záruku výkonu řádné (prosté) správy. S dovolatelkou lze v jistém smyslu souhlasit, že odvolací soud (a spolu s ním i soud prvního stupně) se explicitně nezabývaly tím, zda v konkrétní věci může pozůstalost spravovat jen jedna z dědiček. V již zmiňovaném usnesení Nejvyššího soudu bylo vysvětleno, že v průběhu řízení o pozůstalosti může vzniknout pochybnost (pozn.: nejen účastníků, ale i třetích osob) o tom, kdo má pozůstalost nebo její určitou část spravovat, tedy zda správa pozůstalosti náleží správci pozůstalosti povolanému zůstavitelem, nebo vykonavateli závěti, nebo jednomu dědici, nebo některému z více dědiců, anebo všem dědicům společně, popřípadě který z více dědiců je oprávněn spravovat pozůstalost, nebo kdo má jakou část pozůstalosti spravovat. Povolán řešit takovou pochybnost je, na návrh nebo i bez návrhu, soud v řízení o pozůstalosti usnesením (§ 156 z. ř. s.), v němž určí, kdo je oprávněn spravovat pozůstalost, popřípadě jakou její část [srov. Fiala, R. Drápal, L. a kol. Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720). Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2022, str. 475]. Jinými slovy, nepanuje-li shoda mezi více dědici o správě pozůstalosti, je třeba ingerence soudu (rozhodnutí o tom, kdo bude správu vykonávat). Dovolací soud se v posledně zmiňovaném usnesení přiklonil k závěru, že v takovém případě lze rozhodnout usnesením o oprávnění ke správě pozůstalosti dle § 156 z. ř. s. (tedy jen některým z dědiců). K obdobnému právnímu názoru přitom dospěla i odborná literatura. Ustanovení § 156 z. ř. s. zřejmě opravňuje soud i k tomu, aby v konkrétním případě rozhodl, dochází-li mezi více dědici k neshodám ohledně správy pozůstalosti, že správu má vykonávat pouze jeden z více dědiců, popřípadě že každý z nich má vykonávat správu pozůstalosti samostatně. V případech, kdy by se ukázalo potřebné, aby pozůstalost spravoval některý z dědiců, může o tom soud rozhodnout podle § 156 z. ř. s., spíše než jmenováním některého z dědiců správcem pozůstalosti podle § 157 z. ř. s. (k tomu srov. Macková, A., Muzikář, L. a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 292 a 295). Přestože tedy odvolací soud nezvažoval, zda není namístě určit některou z dědiček jako osobu (výlučně) spravující pozůstalost, nejde o takový nedostatek, který by měl v konkrétním případě za následek věcnou nesprávnost napadeného usnesení. Z charakteru důvodů, pro něž vznikl o správě pozůstalosti mezi dědičkami spor (užívání bytu osobami blízkými dceři zůstavitelky), je zřejmé, že dcera zůstavitelky je v evidentním střetu

zájmů ve vztahu k nárokům obou dědiček z titulu užívání bytu a současně vnučka zůstavitelky neprojevila zájem o to, aby sama pozůstalost na základě rozhodnutí soudu spravovala (srov. její návrh na ustanovení správce pozůstalosti na č.l. 402 spisu) a obecně platí, že spravovat pozůstalost nemůže proti své vůli ten, kdo sám s výkonem správy nesouhlasí. Řečeno jinak, postup odvolacího soudu nebyl (ve výsledku) nesprávný, přistoupil-li bez dalšího k jmenování správce (části) pozůstalosti, a to v osobě advokáta, který skýtá záruku řádného plnění činnosti související s prostou správou pozůstalosti.

11. Při jmenování správce pozůstalosti soudy přihlíží k tomu, zda je jmenovaná osoba vhodná, a to jak vzhledem ke svému vzdělání či odborným zkušenostem ale i k tomu, zda nejsou její zájmy v rozporu se zájmem na zachování majetku patřícího do pozůstalosti. Soudy nižších stupňů správně posoudily, že v tomto případě je na místě správce pozůstalosti ustanovit. Ve sledovaných souvislostech možno upozornit, že k jmenování správce pouze k části pozůstalosti přistupuje soud zejména v případě, kdy sám zůstavitel povolal správce jen k části pozůstalosti nebo tehdy, když dědicové nemohu či nejsou schopni společně, či alespoň některý z nich, spravovat část pozůstalosti. V každé fázi pozůstalostního řízení je však třeba, aby byla spravována (byť více osobami) celá pozůstalost, není tedy vyloučeno, aby část pozůstalosti spravovali dědicové (některý z nich), část vykonavatel závěti, popř. ustanovený správce pozůstalosti. Je ale vždy nutné vzít v úvahu i to, co se děje se zbytkem jmění patřícího do pozůstalosti. Zda se o něj má kdo starat a nedochází ke škodě na pozůstalosti (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2024, sp. zn. 24 Cdo 3295/2023). Ustanovil-li proto soud prvního stupně správce pozůstalosti k její části, aniž by bylo zřejmé, kdo bude spravovat její zbývající část (byť i ve vztahu k ní nejsou dědičky způsobilé pro rozpory mezi nimi k výkonu její prosté správy), nešlo o postup zcela správný. Vzhledem k výše uvedenému lze uzavřít, že právní posouzení odvolacího soudu je (pouze a jen) ve vztahu k výše uvedené dílčí otázce rozsahu správy nesprávné. V základu věci postupoval odvolací soud naopak zcela v souladu s právní úpravou. Nejvyšší soud s přihlédnutím k zásadě rychlosti řízení (§ 6 o. s. ř.), postupoval podle § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř. a usnesení odvolacího soudu změnil, neboť dosavadní výsledky řízení umožňují Nejvyššímu soudu o věci rozhodnout. Nešlo přitom o případ, kdy by byl Nejvyšší soud vázán rozsahem dovolacího návrhu (viz § 29 odst. 2 z. ř. s.). V dané věci jde o řízení tzv. nesporné, v němž je upozaděna zásada dispoziční, jinak typická pro řízení sporné (srov. i nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2024, sp. zn. I. ÚS 1238/23). Nejvyšší soud změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že ustanovení správce pozůstalosti se vztahuje k jejímu celku (§ 220 odst. 1 písm. b/ *per analogiam* o. s. ř.). Co do samotného ustanovení správce pozůstalosti a stanovení podmínek takové správy jej z věcně správných důvodů v něm uvedených potvrdil (§ 219 o. s. ř.).

12. Vzhledem k tomu, že tímto rozhodnutím dovolacího soudu se řízení o věci nekončí, bude rozhodnuto o náhradě nákladů vzniklých v tomto dovolacím řízení v konečném rozhodnutí soudu prvního stupně, popřípadě soudu odvolacího (§ 243b, § 151 odst. 1 o. s. ř.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 20. 8. 2024

JUDr. David Vlášil v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: